

kanada

gerçek özgürlük kaderin
bilgisinin vücuda
bürünmesiyle gelir

2500 yıllık bilim felsefesi

DESTEK YAYINLARI: 1314
FELSEFE: 39

**KANADA / GERÇEK ÖZGÜRLÜK KADERİN BİLGİSİNİN
VÜCUDA BÜRÜNMESİYLE GELİR**

Yayına Hazırlayan: Çetin Çetintaş

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Felsefe Serisi Yayın Koordinatörü: Özlem Küskü
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Temmuz 2020 (3.000 Adet)
4.-5. Baskı: Eylül 2020
6. Baskı: Kasım 2020
7. Baskı: Şubat 2021
8. Baskı: Nisan 2021
9.-10. Baskı: Mayıs 2021
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-927-2

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42 – Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

kanada

gerçek özgürlük
kaderin bilgisinin
vücuda bürünmesiyle
gelir

2500 yıllık bilim felsefesi

Yayıma Hazırlayan: Çetin Çetintaş

DESTEK
çevreleyen

Önsöz

Her yogi gibi Kanada da ruhun özgürlüğü üzerinde durmuştur. Kanada'ya göre, varoluşta ruhun özgür olmasını engelleyen bir şeyler vardı... Meditasyona oturup durduğunda da aslında duramıyor, zaman hareketine ve her şey olmaya devam ediyordu... Kanada özgür olmadığını, harekete olan mecburiyeti ile açıklamış ve bunu “*Mutlak bir dinlenme haline çekilemiyorsam, hareketin doğasına zincirlenmiş durumdayım*” şeklinde ifade etmiştir.

Yaşamda, ancak ruh özgürleştğinde “oluş” haline geçebiliriz. Aksi takdirde her an, bir “varlık” arayışında sürüklenme durumunun deneyimleyeniyizdir. Kişiyi bu özgürlük haline taşıyacak şey ise cehaletten kurtulmaktır. Cehalet, kişinin kendini bilmemesinden filizlenir. Bu filizin büyüyüp dallanıp budaklanmasının ardından, kendimizi bir ormanın içinde kaybolmuş

buluruz... Her adımda ortaya çıkardığımız karmayla (etkiler) büyüyen ormanın derinliklerine doğru o kadar gideriz ki, kendi çizdiğimiz yolu (Dharma'yı) unutuveririz... Tıpkı Hansel ile Gretel'in hikâyesinde olduğu gibi... Ardımızda bıraktığımız yola doğru izleri bırakmadığımız için, dönüş yolu diye bambaşka yollara sapar sapar dururuz... Bu da bizi bitmek bilmeyen Samsara (doğum-yaşam-ölüm döngüsü) içine sokar. Sayısız adım atarız, Ay'a bile ayağımızı basarız ama dönüp baktığımızda "ben"den eser bulamayız...

Kendini bilmeyen, algıladığı her şeye de yabancılaşmaya başlar. Kişi bir bulut gibiyse, cehalet yağmur gibidir, istemeden, üzerinde durduğu her şeye bu cehaleti yağdıran... İleriki konularda da üzerinde duracağımız gibi, algının kaynağı kişinin kendisi olduğundan, baktığı her şeyi kişi ya olduğu gibi algılar ya da üzerine kendisinin gölgesini düşürür. Cehalet, şeyleri olduğu haliyle değil, üzerine gölgemizi düşürerek algılayışımızdır. Çünkü, algının kaynağı kişinin kendisidir. Kişi algıladığı her şeyi kendi gibi algılar, yani kişi kendinden bilir. Kendini bilmeyen için algılanan şey de bulanıktır. Algılanan şey kısmen karanlıkta kalarak algılanır ve bu da kişinin algıladığı şeylerin gerçek doğasına karşı yabancı kalmasına sebebiyet verir.

Maddeyi, nitelikleri, eylemleri anladıkça kişi kendini anlamaya başlar. Kendini anlamaya başlayan kişi cehaletten özgürleşir. Ve Kanada der ki: "*Bunları anlamak kişiyi, Dharma'sına doğru götürür.*"

Dharma (kader), kişinin attığı adımın yerini bulması için bilinmelidir. Dharma'yı bir yol gibi düşünebiliriz. Evinden çıktın ve bir dükkâna gittin. Şimdi o dükkândan eve geri nasıl döneceğinin yolu, Dharma'dır. Ruh bu beden içinde, evinden uzaklaşacak çokça yol kat etti... Şimdi ise yeniden evine, yani kendine dönecek o yolu takip etme çabası içinde...

Cehaleti ortadan kaldırmanın ilk yolu; kişinin Dharma'sına, yani kendi hikâyesine sahip çıkmasıdır. Kişi kendi hikâyesine sahip çıktığında, kendini ele alır. Kendini ele alan, yaşamaya başlar. Bir insanın varlık halinde olması demek, yaşıyor olduğu anlamına gelmez. Kimileri sadece varlık halindedir, kimleri ise "var"oluş...

"Kişinin Dharma'sını görebilmesi ve varoluşunu anlayabilmesi için, atomların yapısını anlaması gerekir."

Her şeyi alt bölümlere ayırarak açıklayan Kanada, "Alt bölümler sonsuza kadar devam edemez. Paramanu, yani atom bir şeyin küçülebileceği en alt bölümdür" diyerek felsefesini atom üzerine kurmuştur. Atomların, barındırdığı parçalar yoluyla birbiriyle bağ kurduğunu ve bu şekilde birden fazla atomun bir araya gelerek molekülleri oluşturduğunu ve bunların da birleşerek daha büyük yapıları oluşturduğunu açıklar. Atomu, madde dünyasının en küçük yapıtaşı olarak işaret eder. Maneviyat dünyasında ise bunun bir yansıması olduğunu,

“Maddenin görünmeyen tarafı olan maneviyat incelendiğinde ise bu, Atman’dır (Öz Benlik)” ifadesiyle vurgular.

İnsan birçok bölüme ayrılabilir ama bu ayırıştırma sonsuza kadar devam edemez. İnsan, ancak onu oluşturan öz Atman’a kadar ayırıştırılabilir. Nasıl ki maddenin özü atom ise, insanın özü de Atman’dır. Atman’ı anlamak, insanın kendi öz doğasını anlamasıdır.

İnsan, oldukça kompleks bir yapıdadır. Bu kompleks yapının içine girmeden yapının varlığı anlaşılabilir. Sadece yapıyı oluşturan özün nitelikleri –kısmen– anlaşılabilir. Her nitelik, şüphesiz sahip olunan özendir; lakin öz, sadece fark edilen nitelikler kadar değerlidir. İnsan, algılanabilir ve algılanamaz tüm bu niteliklerden fazlasıdır.

Dharma, öze giden yolda kişinin sahip olduğu nitelikleri kullanabildiği yoldur. Dharma görünmeden, kişi üzerinde yürüdüğü yolu göremez. Üzerinde yürüdüğü yolu göremeyen birisi, nasıl olur da kendini görebilir ki? Üstelik o yol, kişinin kendisinden oluşmuşken...

Dharma, kişinin belli niteliklerinin tezahür etmesiyle şekillenir. Dharma’nın görülmesi ve gerçekleştirilmesiyle, bilinen tüm zihin kalıpları da ortadan kalkar. Dharma’sını tamamen gerçekleştirmiş birinin ne kendine ne de yaşamdaki başka bir şeye karşı bir görevi kalmıştır.

İşte tam bu noktada şu sorular ortaya çıkar:

İsmin olmasaydı, doğduğun aile olmasaydı, okuduğun okullar olmasaydı... Kısacası, dünlerin olmasaydı, tüm bunlar hafızandan çekip çıkarılısaydı, sen kim olurdun?

Memnun etmen gereken bir ailen olmadığına, dün hayalini kurduğun yarın dünden bugüne ulaşmadığına, belirlenmiş tüm hedefler ve senden beklenen her şey hatta kendinden beklediklerin bile şu anda ortadan kalktığına sen kim olurdun?

Ulaşman gereken yarını bırak, bir sonraki saniye olmasaydı, tam şu anda, sen kim olurdun?

İşte Kanada, yoganın cevabını bulmak için sorduğu “*Zihnin bütün modifikasyonlarının (düşünce kalıplarının) ortadan kalkmasıyla geriye kim kalır?*” ya da Yoga Sutralar’ın başka bir söylemi ile “*Bilinecek hiçbir şey kalmadığında; zihin, yaratılmış tüm benliklerden ve bilgiden özgürleştirildiğinde kişi kim olur?*” sorusunu, madde üzerinden incelemiştir.

Bir masa, artık masa olması gerekmediğinde, o atoma ne olur? Bir atom başka bir atoma tutunarak artık katı bir yüzey oluşturmak zorunda kalmadığında, o atoma ne olur?

Gel, tüm varoluşumuza, bir de Kanada’nın gözlerini ödünç alarak bakalım...

Çetin Çetintaş

Kanada कणाद kimdir?

Yogi Kanada, bilinen en eski bilimcilerdendir. Asıl adı Kaşyapa'dır. Hindistan'ın günümüzdeki adıyla Gujarat bölgesinde MÖ 6. yüzyıl civarında yaşamış, önemli bir bilim insanı ve felsefecidir. Kanada, günümüz fiziğin temellerini Batılı bilimadamlarından çok çok öncesinde açıklamıştır. John Dalton'dan yaklaşık 2500 yıl önce ilk kez atom ve atom altı parçacıklar üzerine konuşmuştur. Varoluşu anlamak üzere de felsefesini atom teorisi üzerine kurmuş ve deneyimleriyle ortaya çıkardığı bilgileri *Kanada Sutralar*'da toplamıştır.

Atom teorisinin babası olan Kanada'nın yazdığı eserin diğer adı *Vaişeşika Sutralar*'dır ve günümüz Hint felsefesinin Vaişeşika ekolünün de kurucusudur.

Kanada ismi ona, yaşadığı bir olay sonrasında verilmiştir. Bir gün bir tapınağın yanından geçerken sunağa sunulmuş bir tas pirincin yere döküldüğüne şahitlik

eden Kaşyapa (Kanada), yere eğilir ve pirinç tanelerini teker teker toplamaya ve onlara hayranlıkla bakmaya başlar... Bunu gören bir kadın, “Bir dilencinin bile toplamaya tenezzül etmeyeceği pirinç tanelerini neden topluyorsunuz?” der. Kaşyapa şöyle cevap verir: “Tek bir pirinç tanesi bir şey ifade etmeyebilir ama pirinç tanelerinin birleşmesiyle koca bir tencere pilav olur ve bu aç bir aileyi doyurabilir.” O günden sonra Kaşyapa, “atom yiyen (en küçük parçayı yiyen)” anlamına gelen Kanada ismini alır.

Yaşadığı bu aydınlatıcı deneyim ile Kanada için atomun keşfi başlar. Kanada bir yogi olduğu için, kuramları ortaya koyarken Yoga'nın ve Veda'ların bilgisinin ışığından ayrılmadığı, yazdığı tüm sutralarda açıktır. Bu da sutraları salt kuram olmaktan çıkarmıştır.

Kanada, atomun maddesel yapısını incelerken, bu incelemeyi Atman (Öz Benlik) ile olan bağa taşımış ve bilimsel bir kişisel keşif ortaya koymuştur.

Kanada, Öz Benlik'e dair küçük bir cevabın, büyük açılımlar yaratacağına inanmış ve bu küçük cevabı bulabilmek içinse en küçüğe bakması gerektiğini fark etmesi çok uzun sürmemiştir.

*“Varoluş
yokluktan
gelir.”*

“Atomlar iki halde olabilir: Mutlak dinlenme hali ve hareket hali.”

Kanada, Paramanu'nun (Atom) yok edilemez bir madde parçacığı olduğunu ifade eder. Atom bölünemez, çünkü hiçbir ölçümün ilişkilendirilemediği bir durumdur. Atomların özelliklerini çeşitli argümanlarla anlatan Kanada, ayrıca atomun iki hali olabileceğini belirtir: mutlak dinlenme hali ve hareket hali.

Kanada tüm yogiler gibi Mokşa, yani özgürlük arayışındadır. İnsan hareketin esiridir. Kişi, kendi eylemlerini durdurduğunda bile zamanın bir sonucu olarak varlığını devam ettirir. Kişinin eylemlerinin durmasıyla zaman durmaz.

Öyleyse, insanı var eden atomlar hareket halindedir. Peki, bu hareketin kaynağı ve mutlak dinlenme haline çekilmenin yolu nedir?

“Hareket halinde olan her şey, mutlak dinlenme haline doğru hareket etmektedir.”

Öyleyse Mokşa, insanın mutlak dinlenme halidir. Yani özgürlük aslında hareketin durmasıdır. Kanada, hareket halinde olan her şeyin mutlak dinlenme haline çekilme yolunda olduğunu söyler.

Kanada'nın bu derin felsefeye girmesi, senin bu kitabı çekilmen ve okuman gibidir... Yaşamakta olan her insanın varlığına duyduğu merak ve arayış, hareket halinden mutlak halimize geri çekilmemizden dolayı ortaya çıkar. Geri döndürüyoruz... İstesek de istemesek de olduğumuz sonsuz öz hale... Çünkü hareket eden her şeyin hareketi tam da hareketin başladığı yerdir.

Yaşayan her insan, varoluşunu sorgular. Varlık halindeki insan için ise hareket, esas olandır. Bu hareketin durması insan için ancak, Karma'nın durması ve Dharma'nın bedenlenmesiyle gerçekleşebilir. Aksi durumda insan isteği dışında, atomun mutlak halini arayışı yolunda, kontrolsüz bir hareket hali içerisinde mevcut olur. Kontrolsüz hiçbir hareket, özünde kontrolsüz değildir. Varlıkta hiçbir hareketin mutlak kontrolsüzlüğünden bahsedemeyiz. Kontrolsüz bir hareket, ancak başka bir hareketin kontrolünde gerçekleşmektedir.

Hareket, tek ve sürekli değildir; ancak bir dizi gizli hareketten oluşur. Bunu günlük hayattan şöyle örneklendirebiliriz: Herhangi biri sana küfrettiğinde, senin de sinirlenip bir an kendini kaybederek ona küfretmeye

başlaman, senin için kontrolsüz bir davranıştır. Öfkelen-
diğin için bu davranış mantıkdışı gerçekleşir. Oysa bu
hareket sana küfreden kişinin, bugüne kadar oluştur-
duğün zihin kalıplarının, yani maruz kaldığın bilgilerin
kontrolünde gerçekleşir. Hiçbir eylem özünde kontrol-
süz değildir. Kontrol, sadece “farkındalığı” kaybettiği-
miz anda bizde değildir. Bu örnekte, aslında karşıdaki
kişi senin kontrolünü ele alarak “kendi” gösterdiği dav-
ranışlar gibi davranışlar sergilemeni sağlamıştır.

Peki, mutlak dinlenme haline geçerek, hareketin
esaretinden nasıl kurtulabiliriz? Kişi, kendi sandığı her
şeyden özgürleşerek esas doğasına, yani ebedi haline
nasıl ulaşabilir?

İnsan hangi devirde olursa olsun, sonlu ve sonsuz
birbirinden ayırt edemez. Cehalet bu ikisi arasındaki
çizgiye gölge düşürür. İnsan başına bir şey geldiğinde
sanki o olay hiç bitmeyecekmiş gibi hisseder. Bugün
beklemediğiniz bir olayla karşılaştığınızda, sanki tüm
yaşamınız o olaya bağlıymış gibi tepki verirsiniz. Oysa,
çok uzak değil yarın bile bu olayı hatırlamayabilirsiniz...
Dün bu olay tüm gününüzü kapsamışken, bugün nasıl
olur da hiçbir anlam ifade etmeyebilir?

İşte tam bu noktada Kanada, hareketin doğasını
açıklayarak, aslında başlatılan her hareketin nasıl kö-
lesi olduğumuzu gözler önüne serer. Bunu açıklarken
üzerinde en çok durduğu konu Dharmadır. Kişinin
Dharma’yı anlamasının, varoluşunu anlaması anlamına
geldiğini söyler.

*“Dharma,
hareketin toplamıdır.
Hareket, tek ve
sürekli değildir;
ancak bir dizi
gizli hareketten oluşur.
Ancak Dharma anlaşıldığında
hareket yeni bir harekete
sebebiyet vermeyebilir.
Ve kişi ancak
bu yolla mutlak
dinlenme haline çekilebilir.
Bu da hareketin zincirlerini
kırarak kişiyi
gerçek özgürlüğe götürür.”*

“Dharma, senin onu anlayıp anlamamandan bağımsız olarak gerçekleştirilmeyi bekler.”

Belirttiğim gibi, hareket kontrol altındadır; ya senin ya da eylemlerinin sonucu olarak oluşmuş Dharma'nın kontrolü altında...

Kanada Sutralar, “Şimdi Dharma'yı açıklıyorum...” diye başlar. Kanada, Dharma'nın anlaşılmasının öneminden sıkça bahseder. Hatta öyle ki Dharma'yı anlama çabası, kişiyi atomun keşfine kadar götürebilir!

Kişinin içinde olduğu görünen veya görünmeyen gerçekliğin oluş halini ortaya koyan nitelikler ve karma ile Dharma anlaşılır hale gelir. Dharma'yı öğrenmek için kişi sadece kendine bakmalıdır. Ne de olsa kişi, dünün ve yarının şu andaki sonucudur. Lakin bu zor olduğundan, Kanada kişiyi atoma bakmaya davet eder.